

5.11.2020

לכבוד עו"ד אביחי מנדלבלט היועץ המשפטי לממשלה בפקס: 02-6467001	לכבוד מר אמיר אוחנה השר לביטחון פנים sar@mops.gov.il	לכבוד מר בנימין נתניהו ראש הממשלה בפקס: 02-5605000
---	--	--

לכבוד
מר מוטי כהן
מ"מ מפכ"ל משטרת ישראל
בפקס: 02-5898823

שלום רב,

הנדון: הפסקת פעילות "יחידת יואב" במשטרה
סימוכין: מכתבנו מיום 13.11.2019
תשובת משטרת ישראל מיום 10.12.2019

הריני לפנות אליכם בזאת בבקשה להורות על הפסקת פעילותה של "יחידת יואב" במשטרה מול האוכלוסייה הערבית בדואית בנגב וכן על ביטול החלטת ממשלה מס' 3707 בדבר הקמת היחידה, והכל כמפורט להלן:

1. יחידת יואב (להלן: "היחידה") הוקמה בהתאם להחלטת ממשלה מס' 3707 מספטמבר 2011 כיחידה משטרתית ייעודית "המסייעת לאכיפת ויישום המדיניות של הסדרת היישובים הבדואים בנגב." (משטרת ישראל - דין וחשבון שנתי 2013, עמ' 52). כפי שנמסר לנו במסגרת בקשת חופש מידע, "ייעודה של יחידת "יואב" הוא סיוע לכלל המסגרות הממשלתיות הפועלות להסדרה ולאכיפת החוק כנגד עבירות בנייה בנגב, פלישות למקרקעי ציבור ושימוש במקרקעי ציבור ללא היתר כדין ולביצוע פעולות אכיפה ממוקדות" (תשובת משטרת ישראל מיום 19.9.2019). ב"ספר תכניות העבודה" של "התכנית לפיתוח כלכלי-חברתי בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב 2017 – 2021" (החלטת ממשלה מס' 2397) נכתב כי "משימתה העיקרית של יחידת "יואב" במשטרת ישראל היא סיוע לאכיפה בהתאם להחלטת ממשלה זו ובהתאם להחלטת ממשלה 3707 האמורה" (עמ' 128 לתכנית העבודה), שעניין כאמור האוכלוסייה הבדואית בנגב.

2. עצם הקמת יחידה ייעודית לצורך "אכיפת החוק" לאוכלוסייה ספציפית הוא בעייתי בפני עצמו. מדובר ביחידה המוקמת בניגוד לעקרון לשלטון החוק, וזאת הן בשל העדר חקיקה ראשית המסמיכה ייעוד מסוג זה והן מאחר ומדובר בהפעלת מנגנון תיוג גזעי (racial profiling) באכיפת החוק.

3. תפיסת התיוג האתני עולה גם באופן ברור מהדין וחשבון של "הצוות להתמודדות עם תופעת הבניה הבלתי חוקית". דו"ח זה אפיין, בין היתר, שתי אוכלוסיות בהן קיים "קושי" ב"אכיפה" - המגזר החקלאי בקיבוצים ובמושבים והאוכלוסייה הערבית - כאשר פעולות היחידה המשטרית ייעודיות הן לאוכלוסייה הבדואית. הדברים נאמרים כמובן מבלי שתשמע מהם הסכמה כלשהי לאפיון הבעיה בדו"ח והמסקנות אליו הגיעו מחבריו (הצוות להתמודדות עם תופעת הבניה הבלתי חוקית – דין וחשבון, ינואר 2016, עמ' 28, 42-43). ואכן, מהדין וחשבון הנ"ל עולה כי העברת תיקים למשטרה ופעילות משטרתית לביצוע צווי הריסה ופינוי התבצעה ברובה המכריע בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב בין השנים 2012 – 2014 (נספח ב לדו"ח).

4. הלכה למעשה, מדובר כאן בהפעלת שני מסלולי "אכיפה" שהם מופרדים ומובחנים על רקע שיוך אתני. מסלול אחד - כללי - המופעל כלפי האזרחים שהאכיפה בו היא לפי חוקי האכיפה הכלליים; מסלול שני - ייעודי ונפרד - המופעל כלפי האזרחים הבדואים ונשען על יחידה משטרית ייעודית שמטרתה לייצר מערך לחץ לפינוי והריסה או "כמקור כוח", כלשון המשטרה במכתבה מיום 10.12.2019. מסלולים אלה, המופרדים על בסיס אתני, ובמיוחד באכיפת החוק, הינם אסורים באופן מוחלט כי הם מתבססים, בין היתר, על דעות קדומות המתייגות באופן שלילי אוכלוסייה אתנית-תרבותית והם שוללים את עקרון השוויון בפני החוק.

5. הנה כי כן, בבסיס הקמתה של יחידת יואב עומד תיוג אתני פסול. תיוג זה פוגע בעקרון השוויון, כאמור, ובכבודם של בני ובנות האוכלוסייה הבדואית בנגב. לפגיעה כאמור צריכה להיות הסמכה מפורשת בחוק וכמובן היא צריכה לעמוד במבחני המידתיות. הסמכה כאמור איננה קיימת כלל. על כן, ההחלטה להקים את יחידת יואב הינה משוללת כל הסמכה ודינה בטלות.

6. יצוין בהקשר הזה, כי פקודת המשטרה והסמכויות הכלליות שנקבעו בה אינה מסמיכה גוף ממשלתי כלשהו להקים יחידה ייעודית שבבסיסה תיוג אתני והפועלת בעיקר לפי חלוקה אתנית של אזרחי המדינה ואינה מסמיכה אותה לפעול באופן המייצר מסלולים מופרדים כנ"ל (לעניין הצורך בהסמכה מפורשת השוללת את ההישענות על הסמכה כללית ראו בג"ץ 6824/07 **מנאע נ' רשות המסים**, פס"ד סד(2) 479 (2010) אשר אסר על הקמת מסלולים מופרדים בגביית מסים באמצעות מחסומים במזרח ירושלים ודחה את הטענה כי עצם הסמכות לגבות מסים מאפשרת את קיומו של מסלול גבייה ייחודי בירושלים). חשוב לציין, כי גם אם תהיה בעתיד הסמכה מפורשת בחקיקה לעניין מסלול ייחודי לאכיפת החוק על בסיס תיוג אתני, הסמכה כזו תהיה פסולה ואסורה בהחלט ומנוגדת לעקרונות פסקת ההגבלה.

7. להזכירכם, פניה קודמת שלנו בנושא מיום 13.11.2019 נענתה על ידי משטרת ישראל בלבד ובה הוסבר כי היחידה הוקמה על פי החלטת ממשלה ובהסתמך על המלצות ועדת גולדברג. המכתב לא התייחס לטענותינו בדבר חוסר הסמכות להקים את היחידה כלל וכלל (לנוחיותכם מצ"ב מכתבנו ותשובת משטרת ישראל בעניין).

לאור כל האמור לעיל, נבקשכם בזאת להורות על ביטול הפעלת "יחידת יואב" מול האוכלוסייה
הבדואית בנגב.

נודה לתגובתכם לפנייתנו זו בהקדם האפשרי.

בכבוד רב,
סוהאד בשארה, עורכת דין
suhad@adalah.org

העתק:

מר יאיר חצרוני, מפקד מרחב נגב - בפקס: 08-6362420